

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

**LESNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA
BYSTROUŠKA**

“ ROSTEME V PŘÍRODĚ”

Obsah

I. Identifikační údaje.....	3
II. Obecná charakteristika lesní mateřské školy	4
III. Charakteristika vzdělávacího programu	4
1. Filosofie školy.....	4
2. Formy a metody práce	5
IV. Podmínky vzdělávání	5
1. Materiální podmínky.....	5
2. Životospráva.....	6
3. Psychosociální podmínky	7
4. Organizace chodu LMŠ.....	9
5. Organizace vzdělávání.....	10
6. Řízení školy.....	12
7. Personální a pedagogické zajištění	13
V. Vzdělávací obsah	13
1. Svět pohádek a fantazie	14
2. Svět kolem nás	15
3. Bez práce nejsou koláče.....	16
4. Jsme tu spolu	17
5. Tělo jako celek.....	18
8. Kořeny	19
VI. Evaluační systém	20

I. Identifikační údaje

Název: Základní škola a lesní mateřská škola Bystrouška

Sídlo: Radnice 39, Pavlov 789 85

Místo poskytovaného vzdělávání LMŠ Bystrouška: parc. č. 567 v k. ú. Radnice u Pavlova

Email: lbsbystrouska@gmail.com

Webové stránky: www.mocek.cz, zsbystrouska.cz/lms/

IČO: 18002811

IZO: 181143496

RED IZO: 691016488

Ředitelka: Mgr. Hana Vyjídáčková

Hlavní pedagožka: Terezie Rumlová, DiS.

Zřizovatel: Svobodné vzdělávání Samorost, z. s., Svojanov 8, Bouzov 783 25

Zpracovatel školního vzdělávacího programu: Kolektiv LMŠ Bystrouška – odpovědná osoba Terezie Rumlová, DiS.

Školní vzdělávací program schválila rada školské právnické osoby dne 22. 2. 2024, od tohoto dne je dokument v platnosti.

Školní vzdělávací program je vypracován na základě Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a dalších metodických zdrojů.

II. Obecná charakteristika lesní mateřské školy

Lesní mateřská škola (LMŠ) navázala na činnost lesního klubu a provozuje vzdělávání předškolních dětí u zázemí na pronajatém pozemku na parcele č. 567 v katastrálním území Radnice u Pavlova. Přestože výuka probíhá především v lese, je areál LMŠ tvořen sadem o velikosti 1500 m². K prostorám LMŠ patří také plachtový stan o velikosti 6 x 4 m, ve kterém je zajištěno odpočívání dětí na čerstvém vzduchu po celý rok. Dále umývárna a toalety.

Jako zázemí slouží maringotka o velikosti 8 x 2,5 m, a to především pro případ nepříznivého počasí, pro stravování, pro odpočinek dětí a jejich činností. Celková kapacita LMŠ je 16 dětí ve třídě ve věku 2 ¾ až 7 let.

Zázemí maringotky je tepelně izolováno, vybaveno dostatečným množstvím oken a kamny, aby byl v zimních měsících a době, kdy je nepříznivé počasí, zajištěn dostatek tepla a světla. Dále je vybaveno stoly a lavicemi určenými pro řízenou práci a stolování, nábytkem a policemi pro skladování výtvarných a didaktických pomůcek, knih a spacáků dětí. V maringotce se také nachází prostor ke hře na vyvýšeném pódiu a prostor u vstupu na odložení osobních věcí dětí i průvodců.

III. Charakteristika vzdělávacího programu

1. Filosofie školy

Vzdělávací cíle a záměry LMŠ Bystrouška se svými výchovně vzdělávacími principy hlásí k přírodní pedagogice a udržitelnému rozvoji. Být aktivní součástí přírody a komunity, ve které s dětmi žijeme, s ohledem na její stabilitu, přirozený rozvoj a vědomé prožívání jsou hlavní pilíře našeho školního vzdělávacího programu. Přirozené zapojení dětí do ochrany přírody a vytváření bezpečného a spolupracujícího společenství vychází z reálného prožívání tady a teď. Předškolní děti vychováváme v souladu s udržitelným rozvojem.

Hlavní důraz dělíme mezi tři zásadní oblasti:

- rozvoj emoční a sociální inteligence dítěte,
- utváření samostatné osobnosti dítěte se zdravým vztahem k sobě, svému okolí, společnosti a přírodě,
- ekologickou výchovu, poznání a ochranu přírody.

Čím důvěrněji přírodu známe, tím více ji v dalším životě vyhledáváme. LMŠ vede děti k osobnostnímu růstu a pro-environmentálnímu chování, rozvíjí jejich pohybové schopnosti a posiluje imunitu organismu. Naším cílem je dítě, které čerpá sílu z prostředí, ve kterém žije, a umí se mu přizpůsobit. LMŠ umožňuje dětem být denně v přírodě. Hlavních prostředím, ze kterého výchovně vzdělávací proces školy čerpá je LES, LOUKA, SAD A OKOLÍ POTOKA.

2. Formy a metody práce

Každému dítěti se věnujeme individuálně a s respektem k jeho speciálním výchovně vzdělávacím potřebám. Každé dítě je pro nás jedinečné a každé má své potřeby. Opíráme se přitom o metody a techniky zážitkové pedagogiky a volnou hru. Blízký je nám princip fungování lesních školek s prožíváním koloběhu roku. Přirozeně využíváme řízené i spontánní aktivity, které se prolínají a na sebe navazují. V rámci řízených činností využíváme metody projektového a kooperativního učení a integrovanou tematickou výuku, při které je kladen důraz na spolupráci s dětmi především při plánování a hodnocení činností. Děti si v rámci společně vytvořeného tematického celku určují směr, kterým se v řízených aktivitách vydáváme.

Významné místo ve výchovně vzdělávacím procesu má volná hra, která není nikterak usměrňována s výjimkou v oblasti bezpečí. Přirozeně rozvíjí u dítěte fantazii a sociální dovednosti v interakcích s vrstevníky. Dítě při ní objevuje své psychické a fyzické limity. Má možnost ověřovat si svou zralost i dovednosti. Jedná se o nejpřirozenější způsob učení.

V LMŠ máme smíšenou třídu, která vede ke spontánnímu sociálnímu učení, kdy učitel se stává průvodcem a děti mohou přirozeně využívat vrstevnickou podporu.

Ctíme zásadu, že pedagog zde není od toho, aby vysvětloval dětem svět. Pomáhá dětem objevovat svět tak, aby si ho dítě vysvětlilo samo.

IV. Podmínky vzdělávání

1. Materiální podmínky

LMŠ Bystroušku tvoří jedna třída, která má k dispozici pozemek v třešňovém sadu o velikosti 1500 m² a zázemí - maringotku. Zázemí má dostatek oken pro větrání a osvětlení a je zde zajištěno i umělé osvětlení, je izolované a vytápěné kamny na dřevo. Slouží především při nepřízní počasí ke stolování, odpočinku, tvoření a přípravě předškoláků. Před vstupem do zázemí je zastřešená část s botníkem, která slouží k přezouvání. Dále za dveřmi zázemí je prostor šatny, která slouží k převlékání a uložení osobních věcí dětí. Každé z dětí tu má svou šatní část, kterou tvoří lavice, označený věšák a kapsář pro uložení náhradního oblečení. Jsou zde i věšáky pro průvodce. Prostor tvoří dřevěný nábytek: stoly a lavice pro děti odpovídající ergonomickým požadavkům pro daný věk, police na didaktické a herní pomůcky, výdejní pult na jídlo. Děti mají k dispozici rozmanité výtvarné potřeby a jiné pomůcky pro tvoření, dále knihy, z hraček jednoduché dřevěné stavebnice, deskové hry, kostýmy. V zájmu rozvoje dětské fantazie a kreativity nabízíme takové hračky, které tyto kvality podpoří, dáváme také přednost přírodním materiálům.

V rámci areálu se na pozemku nachází pískoviště, venkovní dílnička a kuchyňka a dekorační a herní prvky. Celoročně je pro hygienu využíváno venkovní umyvadlo s várnicí s odtokovým kohoutem s pitnou teplou vodou. Navazuje na suché kompostovací WC, 2 pro děti a 1 pro průvodce.

K celoročnímu odpočinku dětí slouží plachtový stan, v němž má každé dítě své lehátko a lůžkoviny, které jsou uskladněné v hlavním zázemí.

Záměry pro zlepšování podmínek: Vytvářet příjemné prostředí a zázemí pro hru, odpočinek a relaxaci. Vybudování dřevěné terasy-pergoly pro zajištění komfortu při stravování i rukodělných aktivitách na čerstvém vzduchu.

2. Životospráva

V LMŠ klademe důraz na harmonické prostředí, zdravou výživu, pravidelné střídání aktivity a odpočinku, dostatek pohybu na čerstvém vzduchu a ohleduplný vztah k přírodě. Za základ považujeme respektující prostředí, ve kterém ctíme osobní prostor každého jedince s ohledem na jeho výchovně vzdělávací potřeby. Jsou pro nás důležité bezpečné rituály, vlídný vztah dětí, rodičů i pedagogů i srozumitelnost v komunikaci.

Stolování a kvalitní strava jsou součástí výchovně vzdělávacího procesu v LMŠ Bystrouška. Průvodci společně pomáhají dětem zvládnout sebeobsahu u jídla i úklid a mytí svého nádobí.

➤ Strava

V LMŠ Bystrouška je strava zajišťována individuálně jako soukromá aktivita rodičů. V zázemí je k dispozici nádoba s kohoutkem na pitnou vodu a v chladných měsících teplý čaj. Pitný režim je kontrolován formou pitných lahví pro děti, které si každý den donášejí z domova. Pedagogové tak mají přehled o vypitém množství tekutin u každého dítěte.

Každé jídlo je zahájeno společným rituálem s říkankou, přejeme si dobrou chuť. Nenutíme děti do jídla. Podporujeme děti v tom, aby si říkali, jaké množství jídla chtějí. Mohou si velikost porcí regulovat dle svých potřeb a jdeme sami dětem příkladem. Do LMŠ si děti dopolední svačinu přinášejí z domova v obalech, které jsou určeny k opakovanému použití na základě žádosti rodičů o individuálním stravování.

➤ Odpočinek

Odpočinek je pro nás přirozenou součástí dne. Nenutíme děti spát, ale učíme je odpočívat. V LMŠ probíhá odpočinek po obědě podle věku dětí. Mladší děti po obědě uléhají do vlastních spacáků, které si připraví na lehátko. Následuje čtení, zpívání a odpočinek. Větší děti, které nemají potřebu spaní, odpočívají v zázemí na podiu k tomu určeném a po čtení následují klidové aktivity (knihy, puzzle, stolní hry, stavby z kostek, kreslení...).

V teplých měsících probíhá odpočinek větších dětí na karimatkách venku u zázemí. Jednou týdně v tomto čase probíhá skupinová příprava předškoláků.

➤ **Pohyb**

Děti v LMŠ mají velký prostor pro volný pohyb díky areálu navazujícímu na zázemí, prostředí lesa a okolních luk. Vzhledem k tomu, že jsme velkou část dne v přírodě, je pro děti samozřejmostí chůze, běh, balancování, lezení na stromy podle pravidel (na strom leze jen ten, kdo na něj vyleze sám bez cizí pomoci a předmětu, který by mu k tomu pomohl). Pro rozvoj pohybových dovedností dětí využíváme lanové a dřevěné překážky i přirozené venkovní prostředí lesa. Pravidelnou pohybovou aktivitou je taktéž pohyb v ranním kruhu s aktuálními básničkami, říkankami a písněmi. Děti vedeme k přiměřenému oblékání, podporujeme chození na bosu. Chodíme s nimi ven za každého počasí.

Ctíme heslo: „Není špatné počasí, jen špatné oblečení.“

Záměry pro zlepšování podmínek: Jít dětem příkladem péčí o sebe samé v rámci vlastního zdravého životního stylu. Vytvářet dětem návyk pravidelného pitného režimu. Dbát na kulturu stolování, rituály a vnitřní pohodu při stravování. Ještě ve větší míře dětem zprostředkovat kontakt s cestou jídla na stůl (pěstování, chov, zpracování surovin). Podporovat u dětí schopnost relaxovat i odpočívat v rámci prevence nemocí i psychohygieny. Vytvářet kontinuální podmínky pro celkový pohybový rozvoj dětí. Realizace herních prvků ve venkovním areálu.

3. Psychosociální podmínky

LMŠ působí díky prostředí, ve kterém se nachází, použitým materiálům a vybavení zázemí a přístupu průvodců útulně a rodinně. Snažíme se dětem vytvářet prostředí plné bezpečí, přijetí, srozumitelné komunikace a lásky. Vše, co ve vztahu k dětem průvodce dělá, vychází z respektu k jeho osobnosti a jeho potřebám, rodinnému zázemí i fázi vývoje, ve které se dítě nachází. Dítě je vedeno k odpovědnosti za svoje činy. K tomu mu slouží srozumitelnost pravidel vzájemného fungování, bezpečné rituály a možnost otevřeně komunikovat.

➤ **Adaptační plán**

Adaptace dětí probíhá podle individuálních potřeb každého dítěte. V rámci adaptace je umožněn vstup do školy i rodičům dětí, které mohou podle potřeby trávit se svými dětmi větší či menší časový úsek dne při vzdělávacím programu. Průběh adaptace je vždy průvodci pečlivě konzultován s rodiči dítěte.

➤ **Volná hra**

Důležité místo v denním rytmu školky má především volná hra, která je pro děti zásadní nutnost pro rozvoj inteligence. Prostřednictvím osobních zkušeností a zážitků se děti seznamují s přírodními zákony, učí se vzájemné spolupráci, rozvíjejí pozorovací schopnosti a poznání. Při volné hře dítě posouvá samo sebe dál ve vývoji. Průvodce má jedinečnou možnost díky volné hře pozorovat vývoj dítěte, jeho měnící se naladění, zaujetí, dovednosti, které jsou potřeba pro hru ve skupině dětí, jeho pokroky v řeči i jemné a hrubé motorice, stejně tak schopnost vydržet u činnosti, domlouvat se s ostatními apod. Volná hra tak poskytuje průvodci cenný zdroj informací o dítěti, jeho schopnostech a dovednostech.

➤ **Skupina dětí**

Skupina 16 dětí umožňuje 2 průvodcům bezpečně provádět děti přírodou a je optimální pro individuální přístup. Počet dětí je už dostatečně velký na to, aby si děti našly ve skupině kamarády. Skupina je věkově smíšená, aby dětem pomáhala zrát v sociálních dovednostech mezi sebou. Mladší děti se přirozeně učí od starších, starší děti zažívají pocit úspěchu, když se jim podaří postarat se o ty mladší, zapojit je do hry, dostávají se do role, kterou mnohdy v domácím prostředí nemusejí zažít. Fungování skupiny je dáno respektováním jednoduchých pravidel, která si děti postupně osvojují.

➤ **Průvodce – učitel – pečovatel**

Příroda nám ráda mění plány a zkouší náš pedagogický um. Zkušenost průvodce spočívá v tom, že kromě plánovaných činností pozoruje a všímá si spontánně vzniklých situací a momentů a dokáže je tvořivě uchopit a využít pro své pedagogické působení. Průvodce děti dobře zná a je otevřený k jejich osobnostem a odlišnostem. Péče o děti znamená také vědomě trávit čas s dítětem, dát mu pozornost, jistotu. Pro dítě je důležité prožít si i nezdary, pečujeme o dítě tak, že mu nenecháváme cestu bez překážek. Získává si tím zkušenosti, které jsou potřeba pro dobré zvládání jeho budoucích životních výzev a budování důvěry v sebe sama. Průvodci dětem naslouchají, nezlehčují jejich problémy a respektují jejich potřeby, jejich vztah je postaven na vzájemné důvěře a spolehlivosti.

➤ **Spolupráce s rodiči**

Komunitní způsob fungování LMŠ přináší dětem pocit, že školka je přirozeně integrovaná do života rodiny a komunity. Rodiče sami se svou účastí a aktivitou přímo podílejí na atmosféře školky, pomáhají při budování a zvelebování zázemí, při každodenním provozu, spolupracují při přípravě slavností a akcí pro děti během školního roku. S rodiči komunikujeme otevřeně, a to osobně, mailem, přes WhatsApp skupinu, na rodičovských schůzkách. Rodiče zde s námi mohou konzultovat své potřeby, přání a stížnosti. Jsou to právě rodiče, kteří znají nejlépe své děti, a tak je pro nás spolupráce s nimi prvořadá. Zároveň ctíme a chráníme soukromí rodiny a zachováváme diskrétnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech.

Pro rodiče a rodinné příslušníky organizujeme ročně 5 slavností, a to Svatomartinský lampionový průvod, Adventní spirálu, Vánoční jarmark, Vynášení Smrtky a Svatojánskou slavnost společně s loučením s předškoláky. V měsíci srpnu, před začátkem nového školního roku, také nabízíme přespávání ve školce spojené většinou s brigádou na dřevo, kde se nově příchozí adaptují na prostředí.

Záměry pro zlepšování podmínek: Vytvářet kolem LMŠ spolupracující komunitu rodičů docházejících dětí, kteří se budou zapojovat do aktivit LMŠ a spolupodílet se na rozvoji komunitního života, umožnit jim realizaci vlastních nápadů podporujících život v komunitě LMŠ. vést s rodiči otevřenou komunikaci a pravidelně je informovat o dění v LMŠ (průběžně v celém školním roce). Vytvořit vizualizovaný systém pravidel v různých prostředí ve formě piktogramů a umožnit tak dětem větší samostatnost a porozumění pravidlům společného soužití, tím podporovat jejich pocit bezpečí v LMŠ.

4. Organizace chodu LMŠ

Rytmus dne je pružně přizpůsobován aktuálním potřebám dětí, změnám počasí nebo plánovaným programům. Rytmus nám dává pevný rámec, jednotlivé aktivity jsou provázány rituály tak, aby děti bezpečně věděly, co následuje, a plynule mohly přecházet z volné hry do činností řízených, z aktivity do odpočinku apod.

➤ Rytmus dne

Denní harmonogram

- 8.30 - 9.00 Příchod dětí do školky (volná hra, aktivity dle výběru a zájmu dětí)
- 9.00 - 9.30 Ranní kruh (uvítací píseň, říkadla, písně a hry dle koloběhu roku)
- 9.30 - 11.30 Pobyť v přírodě, dopolední svačina, řízené činnosti, volná hra
- 11.30 - 12.00 Návrat do zázemí, přípravy k obědu, osobní hygiena
- 12.00 - 12.30 Oběd, mytí nádobí
- 12.30 - 13.30 Příprava na odpočinek a společný odpočinek s pohádkou
- 13.30 - 15.00 Odpolední aktivity, svačina
- 15.00 - 15.30 Vyzvedávání dětí (volná hra v okolí zázemí)

Zákonní zástupci v době pro příchod a odchod dětí v LMŠ předávají dítě osobně podáním ruky pověřené osobě (pedagog/chůva) u zázemí LMŠ nebo na předem oznámeném místě srazu dle programu.

Dítě musí mít vhodnou obuv a být oblečeno tak, aby mohlo strávit skoro celý den venku (adekvátně k počasí a roční době). Dítě obléká zákonný zástupce ještě před předáním pověřené osobě. Dítě je vybaveno vlastním batůžkem, ve kterém má náhradní oblečení, dopolední svačinu a pití. V zázemí má každé dítě podle svých značek kapsář s náhradním oblečením a boty.

➤ Rytmus týdne

Součástí každého dne a naší hlavní náplní programu je pobyt dětí v přírodě. Během celého týdne jsou dále dětem nabízeny pohybové, výtvarné, hudební, řemeslné a další činnosti, které se vztahují k tématu, se kterým v daném období plánovaně pracujeme, ale také tématům, které nám proměňující příroda sama nabízí.

Pro výtvarné činnosti a tvoření upřednostňujeme přírodními materiály: papír, včelí vosk, keramická hlína, látky, filcy, ovčí vlna, tkaní, přírodniny, pro hudební činnosti mají děti k dispozici volně dostupné Orffovy nástroje, dřívka, kalimbu, flétničku), pro řemeslné činnosti je pro děti dostupná venkovní dílnička se dřevem a pracovním nářadím, nepravidelně vaříme na ohni v souvislosti s tradičními svátky a slavnostmi.

Vzdělávání předškoláků prostupuje všemi činnostmi v průběhu dne a není vázáno jen na řízenou činnost u pracovního stolu. Dobrý průvodce dokáže využít zájmů dětí i ve volné přírodě. Nejsoustředěnější část předškolní přípravy probíhá jedno týdně v době odpočinku mladších dětí a využíváme k ní různé didaktické pomůcky a pracovní listy. Předškoláci si tkají svou tašku na odchodnou a na konci školního roku při slavnosti Loučení s předškoláky do ní dostávají dárek.

➤ Rytmus roku

Roční období jsou svázána s tradicemi, které se do činnosti dětí promítají každodenně a vrcholí slavnostmi. Děti se připravují na slavnost písničkami, hrami, divadlem, výzdobou. Vzdělávací obsah je nabízen tak, aby v dětech prohluboval naladění na jednotlivá témata a plně tak využil potenciál aktuálního období. Některé slavnosti slavíme společně i s okolní komunitou, jiné pouze s rodiči, některé se odehrávají pouze v rámci skupiny dětí a průvodců.

Využíváme nabídky v blízkém městě Mohelnici a objevujeme tím širší okolí, cestujeme autobusem, navštěvujeme divadelní představení v kulturním domě, knihovnu (i v Pavlově), dopravní hřiště, hasičskou zbrojnici nebo muzeum. Spolupracujeme s Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů na výukovém programu pro děti MŠ, s lukostřelci Dubicko i šermíři Mohelnická sebranka.

Záměry pro zlepšování podmínek: Vytvářet kontinuální podmínky pro částečné sebeřízené vzdělávání dětí. Rozšiřovat nabídku aktivit pro děti v průběhu dne, ze kterých si mohou vybírat (v průběhu školního roku). Vyhledávat a zajišťovat kvalitní didaktické pomůcky, knihy a nářadí pro vnitřní i vnější zázemí.

5. Organizace vzdělávání

Do LMŠ přijímáme děti od 2 ¼ do 6 let a děti s odloženou školní docházkou, pokud splní kritéria pro přijetí. Zápisy probíhají v zákonném termínu, v případě volné kapacity přijímáme děti i v průběhu školního roku. Termín zápisů je vyvěšen na webových stránkách zsbystrouska.cz/lms. LMŠ má jednu třídu se zázemím v maríngotce. Třída je věkově heterogenní s max. 16 dětmi. Zájemcům nabízíme 5denní docházku.

Podmínkou pro vstup dítěte do školy je schopnost zvládnout adaptaci tak, aby nedošlo k narušení vývoje dítěte. Dalším požadavkem je minimální míra sebe obslužnosti (je schopno se samo najíst a napít, je bez plen).

➤ Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

V LMŠ Bystrouška se dostává všem dětem individuální péče díky nízkému počtu dětí ve třídě. Dětem nabízíme vzdělávání v přirozeném prostředí, do kterého neodmyslitelně patří i děti se speciálně vzdělávacími potřebami (SVP). V rámci inkluzivního vzdělávání dětí se SVP je LMŠ v úzkém kontaktu s rodinou dítěte, školskými poradenskými zařízeními nebo dalšími odborníky. Přijetí dítěte s vyšším stupněm postižení do LMŠ je vázáno na individuální pohovor s rodiči a důkladnou konzultací všech aspektů pobytu dítěte v LMŠ. Např. lesní mateřská škola je svojí podstatou omezena přijmout dítě s vyšším stupněm tělesného postižení z důvodu pohybu skupiny v členitém terénu v lese.

➤ Podmínky pro vzdělávání dětí nadaných

V rámci výchovně vzdělávacího procesu individuálním přístupem ke každému dítěti vytváříme podmínky stimulující jejich nadání a rozvoj ve všech oblastech. Dětem, které projevují nadání, dle aktuálních potřeb a spoluprací s rodinou i odborníky vytváříme individuální plán na základě doporučení PPP.

➤ Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

LMŠ navštěvují děti zpravidla až od tří let. Je to dáno zejména charakterem školy (celodenní venkovní pobyt je pro mladší děti extrémně náročný) a její filozofií (do tří let věku se formuje až 90 % naší osobnosti, jde tedy o naprosto klíčové období lidského života, kdy je absolutně nejdůležitější bezpečná vazba mezi mámou a dítětem a tato vazba se utváří zejména jejich vzájemným kontaktem, když jsou přirozeně spolu.

Záměry pro zlepšování podmínek: Zajišťovat účinnou kontinuální podporu dětem se SVP. Provádět pedagogickou diagnostiku, která povede k včasnému odhalení vzdělávacího či výchovného problému, který by mohl v případě pozdního odhalení vést k problému školní neúspěšnosti, rozvoji sociálně patologických jevů či problematických nezdravých rámců chování. Podpora vzdělávání pedagogů v oblasti práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami.

6. Řízení školy

Zřizovatel LMŠ Bystrouška je Svobodné vzdělávání Samorost, z. s., jejím statutárním zástupcem je ředitelka Základní školy a lesní mateřské školy Bystrouška. Ředitelka řídí LMŠ po stránce technické, organizační, právní a hospodářské. Povinnosti a odpovědnost jednotlivých pracovníků LMŠ vymezuje jejich náplň práce. Odpovědnost za výchovně vzdělávací proces, jeho naplňování a evaluaci, má hlavní pedagogický pracovník. Po celou dobu fungování LMŠ (dříve Lesní klub) podporuje naši činnost spolek Mloček, z. s. – organizuje příměstské tábory, klubík pro děti od 2 do 4 let a poskytuje zázemí pro vzdělávání v LMŠ.

Proces řízení školy je velmi kolegiální a funguje spíše v horizontální linii než vedením shora. Komunikace mezi kolegy probíhá v každodenním procesu a zahrnuje pedagogické rady, které se konají 1x za 2 měsíce. Pedagogická rada slouží k pedagogickému plánování, evaluaci výchovně vzdělávacího procesu, reflexím k vývoji jednotlivých dětí.

1x měsíčně probíhá porada týmu, při které je bilancováno uplynulé období, plánuje se a řeší problematika témat chodu školy, připravují se vzdělávací plány a plánují slavnosti. Z porad a pedagogických rad je prováděn zápis, který je archivován elektronicky na sdíleném disku školky.

Dvakrát ročně průvodci sebehodnotí uplynulé období, ve vztahu k sobě, ke kolegům, dětem i rodičům.

Na osobní komunikaci s pedagogem mají rodiče prostor ráno mezi 8:30 a 9:00 a odpoledne mezi 15:00 a 15:30, kdy dostávají každodenní zpětnou vazbu o pobytu svého dítěte ve školce, dále jsou nabízeny 1x ročně individuální konzultace mezi rodiči a pedagogem, které reflektují vývoj dítěte. 1x ročně LMŠ svolává rodičovskou schůzku. Informace pro rodiče jsou zasílány e- mailem (program na dané období, jiné provozní informace) a před akcí jsou rodiče seznamováni s průběhem akce přes WhatsApp.

1x ročně probíhá dotazníkové šetření pro rodiče, které slouží jako zpětná vazba pro LMŠ a týká se výchovně vzdělávacího procesu, spokojenosti či nespokojenosti s chodem školy, s kvalitou stravování, aj. Probíhá anonymní písemnou formou a slouží k celkové evaluaci chodu školky. Výstupy z šetření jsou zveřejněny mailovou formou i s dostatečným komentářem na dané výstupy.

Ve směru k veřejnosti LMŠ komunikuje především přes webové stránky mlocek.cz, zsbystrouska.cz/lms a facebookový profil.

Spolupracujeme s Asociací lesních mateřských škol, MŠMT, MŠ Pavlov (Zavadilka) a Střední pedagogickou školou v Olomouci.

Záměry pro zlepšování podmínek: Vytvořit tým pracovníků s jasně stanovenými kompetencemi a odpovědností, kteří pracují v prostředí důvěry a vnitřní pohody.

7. Personální a pedagogické zajištění

Kolektiv LMŠ tvoří ředitelka, administrativní zaměstnanec a kolektiv průvodců – hlavní pedagožka a chůvy, kteří pracují vždy ve dvojici. Hlavní pedagožka odpovídá za naplňování výchovně vzdělávacího procesu tak, aby byl v souladu se školním vzdělávacím programem. Tým se neustále vzdělává a naším cílem je mít plně kvalifikovaný tým, motivovaný k dalšímu seberozvoji. Pracovní poměr zakládá pracovní smlouva nebo dohoda o provedení práce. Účetní a mzdovou agendu zajišťují externisté.

Specializované služby, jako je logopedie, rehabilitace či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, jsou zajišťovány ve spolupráci s rodiči a s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky aj.).

Záměry pro zlepšování podmínek: Zajistit tým kvalifikovaných pedagogů a chův, kteří se budou dále pravidelně vzdělávat a pracovat na svém seberozvoji a budou rozvíjet schopnosti efektivní respektující komunikace s dětmi.

V. Vzdělávací obsah

LMŠ Bystrouška vychází z principů lesní a přírodní pedagogiky, klade důraz na environmentální témata. Hlavní myšlenkou LMŠ je trávit s dětmi čas venku v každém ročním období a za každého počasí, rozvíjet u dětí všechny jejich smysly pod širým nebem. Vždyť přece příroda je nejlepší učitelka a nabízí jim podnětné prostředí, v němž se mohou děti cítit radostně a spokojeně. Zároveň se mohou spontánně projevovat a zaměstnávat přirozeným dětským způsobem.

➤ Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu

- a) učit se celostně, podpořit smyslové vnímání přímou zkušeností
- b) rozvíjet fantazii a kreativitu na základě přírodních prvků
- c) rozvíjet jemnou a hrubou motoriku pohybem v přírodě
- d) umožnit dětem, aby poznaly své tělesné hranice
- e) podpořit vědomí sounáležitosti mezi dětmi navzájem a s přírodou prožít rytmus změn ročních období
- f) seznámit se s přírodním prostředím a vytvořit si k němu vztah
- g) poznat rostliny a živočichy v jejich prostředí a poznat různé ekosystémy

Naše vzdělávací nabídka je členěna do šesti základních bloků. Tyto bloky nejsou řazeny chronologicky. Jejich obsah vychází ze života dětí, z přirozeného rytmu ročních dob, z různých společenských a přírodních skutečností.

Učitelé s nimi tudíž pracují na základě aktuální situace. Jsou rozpracovávány do integrovaných bloků v rytmu roku, prolínají se, opakovaně se objevují v různých obměnách a na různě dlouhou dobu.

1. Svět pohádek a fantazie

➤ Charakteristika

Pověsti a pohádky provázejí lidstvo už od nepaměti. Jejich prostřednictvím se děti učí rozpoznávat dobro a zlo. Prožívají nejen své radosti, ale díky nim se vyrovnávají se svými starostmi, smutky, strachy. Skrze pohádky si plní své touhy a svá dětská přání. Mají nezastupitelnou roli v rozvíjení slovní zásoby, fantazie a představivosti.

➤ Záměr

- a) kladný vztah k příběhům, pohádkám a vyprávěním
- b) aktivní naslouchání
- c) rozvoj slovní zásoby, správné užívání rodného jazyka
- d) schopnost smysluplně převyprávět příběh
- e) rozvoj fantazie a kreativity
- f) rozlišení dobra a zla

➤ Co nabízíme

- a) čtení a vyprávění pohádek a příběhů
- b) dramatizace
- c) práce s jazykem a s časovou posloupností, rozvoj emoční inteligence
- d) aktivity přibližující dítěti mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost)
- e) seznamování s archetypy
- f) aktivity podporující rozvoj fantazie a kreativitu
- g) návštěvy kulturních akcí

➤ Co se děti naučí

- a) dítě má rádo příběhy a umí se do nich vžít
- b) zklidnit se při poslouchání
- c) umět převyprávět příběh svými slovy a rozvíjet ho
- d) pracovat s jazykovými prostředky odpovídajícímu jeho věku, rozvíjet slovní zásobu
- e) rozlišovat dobro a zlo v příběhu
- f) umět principy příběhu využít k porozumění reálných situací
- g) znát klasické pohádky, báje a pověsti

2. Svět kolem nás

➤ Charakteristika

Místo, kde žiji – můj domov a jeho okolí – je důležitou součástí mého života. Vážím si ho, snažím se přispět k péči o něj a poznávat ho. Chovám se k němu tak, abych se tam rád vracel. Všímám si, jaké lidi, rostliny, zvířata zde potkávám a jak fungují vztahy mezi nimi. Víím, že jsem součástí většího celku a mé jednání ho ovlivňuje. Jsem si vědom, že žiji a procházím více místy, která jsou tím místem, kde žiji.

➤ Záměr

- a) rozvíjení dovednosti orientovat se v nejbližším okolí
- b) znalost pravidel silničního provozu
- c) znalost pravidel chování ve městě a mimo město (v přírodě)
- d) poznávání přírody a uvědomování si souvislostí (koloběh vody, koloběh živin, rovnováha v ekosystému)
- e) péče a zájem o místo, kde žiji (proč pečovat o životní prostředí, kde se bere teplo apod.)
- f) vnímání a podpora komunitního života
- g) vědomí toho, že jsme součástí vesmíru

➤ Co dětem nabízíme

- a) výlety do přírody a do města (cestování dopravními prostředky, návštěva kulturních akcí, výlety do přírody apod.)
- b) návštěvy sousedů
- c) poznávání přírody (pozorování, stopování, poznávání všemi smysly)
- d) péče o zahradu a sklizení plodin
- e) starost o areál školky a jeho okolí (sběr a třídění odpadu, ohleduplnost k přírodě)
- f) aktivity podporující komunitu – akce pro rodiče s dětmi (slavnosti, jarmark...)
- g) prohlížení encyklopedií, průvodců
- h) tematické písně, říkadla, hry, dramatizace
- i) výtvarné aktivity (tvorba herbáře, frotáž, skřítkové domečky, využívání přírodních materiálů apod.)

➤ Co se děti naučí

- a) orientace ve svém okolí
- b) chápání plynutí času
- c) ohleduplnost vůči přírodě, přírodním zdrojům a společenství
- d) empatie a zodpovědnost
- e) vědomí větších celků (město, země, Země, vesmír)
- f) rozvoj kreativity, hrubé a jemné motoriky, rozvoj spolupráce
- g) příprava předškoláků (koncentrace pozornosti, práce s knihou apod.)

3. Bez práce nejsou koláče

➤ Charakteristika:

Bez práce nejsou koláče. Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne. Co zaseješ, to sklidiš. Chybami se člověk učí. Pečení holuby nelétají sami do huby. Někdy méně, je více. Práce kvapná, málo platná. Dvakrát měř a jednou řež.

➤ Záměr

- a) dokončení činnosti
- b) vnímání smysluplnosti činností
- c) seznámení se se světem práce (různorodými profesemi)
- d) radost z práce, ovlivňování začátku, průběhu a ukončení činnosti
- e) učit se plánovat a plánování činnosti po krocích
- f) řemeslné aktivity
- g) učení se pracovat s chybou a nebát se chybovat
- h) hledání nových řešení
- i) nevzdávat se a posilovat psychickou odolnost
- j) umět se smysluplně zabavit a pohrát si
- k) neničit práci ostatních

➤ Co dětem nabízíme

- a) volná hra, rolové hry, řízené činnosti a kooperativní činnosti
- b) nabídka řemeslných aktivit (polytechnická výchova)
- c) možnost pracovat se skutečným nářadím
- d) kontakt s různými materiály (textil, vlna, dřevo, kov, vosk, hlína)
- e) seznámení se světem práce (exkurze, experti do školky)
- f) povzbuzení, podpora při nezdaru, ocenění
- g) pravidla bezpečnosti práce a bezpečné riziko
- h) aktivity přiměřené věku a schopnostem a podpora při jejich naplňování

➤ Co se děti naučí

- a) uvědomovat si, že každá činnost má svůj začátek a konec
- b) v rámci hesla „Sklidiš, co zaseješ“, si uvědomuje, že z dobře odvedené práce má užitek
- c) seznámení se s pestrou paletou profesí, které člověk v životě dělá a rozumět tomu, co dělají v práci jeho rodiče
- d) chápat časovou posloupnost pracovních činností
- e) snažit se poučit z nezdarů, učit se nevzdávat se
- f) hledat nová řešení, nové cesty
- g) umět si samostatně hrát bez nabídky činností
- h) vážit si své práce i práce ostatních

4. Jsme tu spolu

➤ Charakteristika

Jsme průvodci dětí na cestě k sebelásce. Naším nejvyšším cílem je dítě, které se má rádo, je šťastné a spokojené, umí respektovat odlišnosti, nebojí se chybovat, pružně reaguje na změny, dokáže nabídnout a přijmout pomoc, spolupracuje, chápe princip kauzality a umí se z něho poučit, je odolné, autonomní. Je osobností, která zná své vlastní slabé a silné stránky, umí vyjádřit emoce. Chceme provázet děti na cestě ke kritickému myšlení. Každé z dětí má svou vlastní cestu, způsob a rychlost postupování. Tento fakt respektujeme, při práci s dětmi vycházíme z jejich konkrétních potřeb, z aktuální situace. Všechny činnosti vedeme tak, aby nebylo nutné provádět v hodnocení srovnávání dětí.

➤ Záměr

- a) získávání vědomostí o správném chování nejen k sobě samému, ale i k ostatním dětem (lidem), o přátelství, smyslu spolupráce a o toleranci lidí bez ohledu na jejich náboženské vyznání, kulturní odlišnosti, barvu pleti či speciální potřeby
- b) získávání vědomostí o pravidlech bezpečného chování a v krizových situacích
- c) podpora samostatnosti, empatie, odolnosti a schopnosti začlenit se do nového prostředí
- d) podpora navazování nových vztahů
- e) chápání pojmů příčina a důsledek

➤ Co dětem nabízíme

- a) komunitní kruh, volná hra, prosociální hry, kooperativní hry, dramatická výchova (hraní rolí, simulační situace)
- b) společná tvorba pravidel vzájemného soužití (ve školce, volném prostranství, kulturních institucích, na návštěvě)
- c) činnosti vyžadující samostatné vystupování, vyjadřování, rozhodování a sebehodnocení
- d) aktivity podporující sbližování a kamarádství
- e) aktivity na rozvoj emoční inteligence
- f) exkurze do složek záchranného systému
- g) rozlišovat dobro a zlo

➤ Co se děti naučí

- a) být součástí společenství
- b) vyhodnotit vhodné a nevhodné chování, rozlišit, co je dobré a co špatné chování
- c) pomáhat a říct si o pomoc
- d) dokázat se domluvit s vrstevníky, prosadit svůj názor a najít si své místo ve skupině
- e) umět se i podřídit potřebě skupiny, popř. jednotlivce
- f) rozlišit společenské skupiny – rodinu, kamarády, společenství, cizí lidi

- g) mít zdravé sebevědomí a schopnost sebehodnocení
- h) mít zájem o své okolí, poradit si přiměřeně s nově vzniklou situací a řešit ji
- i) vyjadřovat samostatně své pocity, prožitky, zájmy i potřeby
- j) soustředit se na jednorázový výkon, překonávat překážky
- k) nést zodpovědnost za svoje rozhodnutí a činy, chápat rizika svého chování
- l) vytvářet pravidla pro efektivní fungování komunity a rozumět jejich dodržování
- m) mít respekt k pravidlům komunity chápat příčinu a důsledek svého jednání

5. Tělo jako celek

➤ Charakteristika

Nerozvíjíme jen svou mysl, ale naší cestou je soulad ducha i těla. Bez znalosti vlastního těla, jeho potřeb jak v rovině fyzické, emoční, tak duchovní nemůžeme žít spokojený plnohodnotný život. My chceme znát naše možnosti a limity.

➤ Záměr

- a) uvědomění si a poznávání svého těla, sebe sama a svých smyslových a pohybových možností
- b) uvědomění si důležitosti zdravé výživy a pohybu pro naše tělo v souvislosti s prevencí nemocnosti
- c) získání hygienických návyků
- d) vědomí důležitosti odpočinku
- e) získání dovedností pro orientaci v prostoru

➤ Co dětem nabízíme

- a) hry, při kterých vnímáme vlastní tělo
- b) volná hra, psychomotorické hry, opičí dráhy
- c) rozhovory o nemoci a co nás uzdravuje
- d) smyslové hry zaměřené na hmat, sluch, čich, chuť, zrak, rovnováhu
- e) nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě...)
- f) lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky, poskoky, lezení)

➤ Co se děti naučí

- a) znát své tělo
- b) vnímat své potřeby a poznávat, co je pro nás zdravé a co nebezpečné
- c) vyjadřovat samostatně své pocity, prožitky, zájmy i potřeby
- d) vědomě využívat svých smyslů
- e) zvládat vlastní potřeby a zájmy a soustředit se na jednorázový výkon

6. Kořeny

➤ Charakteristika

Jen z pevných kořenů může vyrůst silný a zdravý strom. Skrze své kořeny poznáváme sami sebe i druhé; můžeme porozumět souvislostem, vidět vzájemné vazby. Po celý rok se setkáváme v rámci společenských a kulturních akcí, při oslavách tradičních svátků. Podílíme se na budování komunitního života, prohlubujeme kladný vztah k tradicím, úctu k předkům, podporujeme rodinná setkání.

➤ Záměr

- a) uvědomování si své vlastní identity
- b) získávání vědomostí o správném chování nejen k sobě samému, ale i k ostatním lidem, o vztazích v rodině
- c) prohlubování vyjadřovacích schopností
- d) seznamování s tradičními svátky formou prožitku
- e) seznamování s odlišností a různorodostí

➤ Co dětem nabízíme

- a) sledování průběhu roku skrze prožívání tradičních svátků
- b) zažívání tradičních zvyků
- c) seznamování se s členy rodiny, koloběhem života a životem našich předků
- d) námětové hry, hudební a hudebně pohybové hry a činnosti, říkadla a básničky

➤ Co se děti naučí

- a) povědomí o tradičních svátcích v průběhu roku, a o tom, jak je prožívali naši předci
- b) umět se radovat z prožitého
- c) zdokonalovat se v komunikačních dovednostech
- d) vyjmenovat členy rodiny, chápat vztahy mezi nimi, mít povědomí o širším kruhu rodiny
- e) pracovat s pojmy narození, život, smrt
- f) říkadla a písničky

VI. Evaluační systém

➤ Výchovně vzdělávací proces

Nejčastěji užívanou formou evaluace je každodenní písemná reflexe učitelů do třídních knih. Jedná se o zápis, ve kterém se reflektuje řízená i volná činnost, aktivity, vývoj dětí.

Pravidelnou evaluaci provádí i pedagog, který pracuje s předškoláky. Do osobních složek předškoláků zakládá pracovní listy, grafomotorická cvičení, postřehy, ocenění, náměty. Své složky si mohou vzít jako podklad k zápisu do 1. třídy.

Zdali jsou vhodně naplňovány vzdělávací potřeby dětí a vzdělávací cíle školky, můžeme pozorovat na dětech, na vývoji jejich kompetencí. Pro sledování vývoje dětí používáme v LMŠ 3x ročně (září, leden, červen) pozorovací formulář, který se opírá o diagnostiku školní zralosti dle Jiřiny Bednářové a zaměřuje se na klíčové sledované oblasti vývoje dítěte (motoriky, grafomotoriky, percepční zralosti, oblasti komunikace, předmatematického myšlení, aj.)

Při hodnocení zohledňujeme mimo jiné dovednosti získané při volném pohybu v prostředí přírody, opakujícím se rytmu školky s pozorností na respektující přístup vzájemně k sobě, ke svým kamarádům, průvodcům i přírodě.

Zamýšlíme se nad tím, co dětem prospívá, co je baví a posiluje, co dětem jde dobře a k čemu naopak je potřeba ještě dorůst. Výstup z evaluací slouží k následné cílené práci s dětmi a pro rozvoj jejich kompetencí, slouží k doporučení, kterým směrem dítě podpořit. Tato pozorování nám pomáhají k dětem hledat cestu. Výstupy mohou sloužit také pro individuální konzultace s rodiči.

Rodiče mají minimálně jednou za rok možnost domluvit si v předem nabízených termínech konzultaci s průvodcem. Setkáváme se optimálně s oběma rodiči bez účasti dětí. V případě zájmu či potřeby je možné domluvit se na četnějších schůzkách. Schůzka je zaměřená převážně na prospívání dítěte v LMŠ, jeho pokroky, rodič má možnost sdělit důležité věci z domácího prostředí, ovlivňující chování dítěte v LMŠ. Je to také čas pro otázky rodičů nejen ohledně jejich dítěte, ale fungování školky obecně, jejich možné návrhy, stížnosti apod.

➤ Evaluace pedagogických pracovníků a chův

Zaměřujeme se na sebehodnocení a dále se zamýšlíme nad pedagogickými postupy. Následuje rozhovor ředitelky a týmu průvodců jako obousměrná zpětná vazba, dochází k aktualizaci vzdělávacích a seberozejových plánů.

2x ročně vypracovávají průvodci autoevaluační dotazník, který se zabývá oblastmi pedagogické intervence, pracovních návyků a měkkých dovedností ve formě škálování.

Kvalita sociálních vztahů je ošetřena nejen filosofií LMŠ, naladěním samotných pedagogů, ale i pravidelnou vzájemnou hospitací týmu. Vzájemné hospitace nám slouží ke zkvalitnění práce jednotlivých průvodců i celého kolektivu a k lepší organizaci činností. Za takových předpokladů dovede tým efektivněji pracovat mezi sebou, s rodiči i veřejností. Minimálně 1x ročně probíhá i hospitační činnost, ze které jsou vytvořeny písemné záznamy.

Týmové porady probíhají 1x za měsíc, pedagogické 1x za 2 měsíce. Těchto porad se účastní všichni zaměstnanci LMŠ. Zde se plánuje organizace slavností roku, dochází k evaluaci výchovně vzdělávacího procesu i práce pedagogů apod. Výsledek rozhodování je projevem spolupráce týmu a schopnosti společné domluvy. Z porad je proveden zápis, který zachycuje závěry, dílčí úkoly a je uložen v elektronické podobě na sdíleném disku LMŠ. Pedagogický tým se také setkává s ředitelkou a společně se zamýšlí nad tématy dalšího období.

Naše členství v Asociaci LMŠ je určitou zárukou neustálého vzdělávání a informovanosti v oblasti legislativy. Část týmu se každoročně účastní seminářů, kurzů či Letní školy pro pedagogy LMŠ (jedná se o intenzivní několikadenní vzdělávání, zaměřené na seberozvoj, tvořivé dílny, setkávání se zahraničními experty, manažerské dovednosti apod.). Pravidelně se také účastníme členských schůzí, tzv. sletů Asociace, které slouží k vzájemné informovanosti v oblasti legislativy a pozice LMŠ v ČR vůbec.

Na závěr školního roku je prováděno všemi pedagogy hodnocení celoročního projektu. Výstupy z hodnocení jsou zveřejněny v zápisu ze společné rady a slouží pro plánování dalšího celoročního projektu, který vždy vychází ze školního vzdělávacího programu.

➤ **Evaluace provozu a fungování LMŠ**

K evaluaci provozu LMŠ slouží dotazníkové šetření prováděné mezi rodiči formou anonymního dotazování. Výstup z dotazníků je zpracován a zaslán rodičům mailem. Obsahem zpracovaných dotazníků jsou i návrhy na případné změny či popis strategie řešení problematických situací či provozních záležitostí.

Reflexe k proběhnutému kalendářnímu roku je zachycena v pravidelné výroční zprávě, která obsahuje nejen zhodnocení uplynulé činnosti, ale i přehled hospodaření.

Školní vzdělávací program LMŠ Bystrouška „Rosteme v přírodě“ má 21 stran.

V Radnici u Pavlova, 15.2.2024